

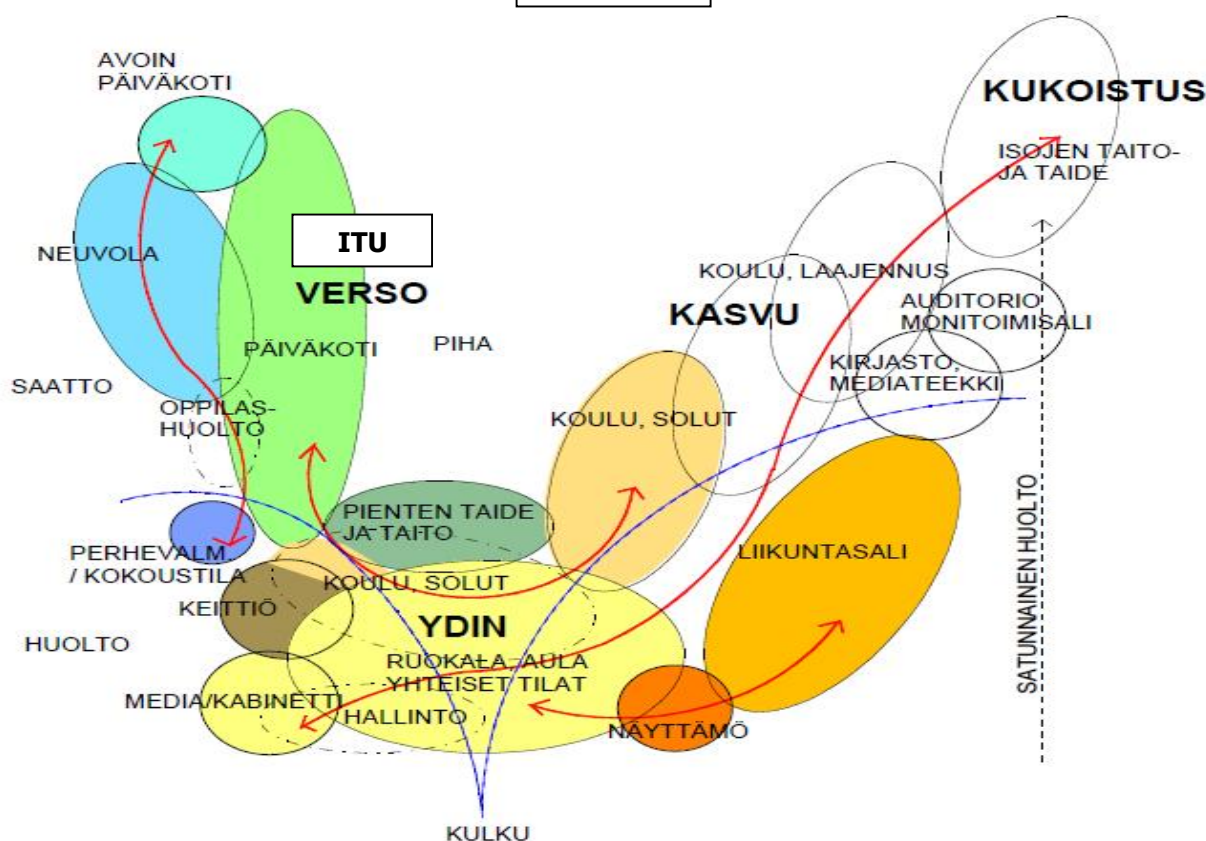
VANTAA

Aurinkokiven palvelukeskuksen
pedagoginen suunnitelma ja palvelukon-
septi

Sisällysluettelo

1. Pedagoginen suunnitteluryhmä
2. Kuvaus palvelukeskuksesta
 - 2.1 Aurinkokiven palvelut
 - 2.2 Aurinkokiven viisi teemaa
 - 2.3 Joustavat kasvatus- ja opetusjärjestelyt
3. Aurinkokiven visio, toiminta-ajatus ja arvot
 - 3.1 Visio
 - 3.2 Toiminta-ajatus
 - 3.3 Arvot
 - 3.3.1 Yhteisöllisyys
 - 3.3.2 Kestävä kehitys
 - 3.3.3 Luovuus
 - 3.4 Arvojen toteutus Aurinkokivessä
 - 3.5 Arkkitehtuuri ja akustiikka
4. Pedagogiset menetelmät ja opetusteknologia
5. Huomioita tilojen toimivaan yhteiskäyttöön
6. Palvelukeskuksen henkilöstö
7. Muita huomioita
8. Palvelukonsepti
 - 8.1 Palvelukonseptin ohjaus- ja työryhmät
9. Palvelukeskuksen hallintomalli
 - 9.1 Hallintomallivaihtoehto 1; kiertävä talonjohtajuus
 - 9.2 Hallintomallivaihtoehto 2; vakinainen talonjohtajuus
 - 9.3 Hallintomallivaihtoehto 3; Aurinkokivi-tulosityksikkö
10. Aurinkokiven palvelukonsepti ja hallintomallin valinta
11. Sanasto
12. Lähteet

VEHREYS

1. Pedagoginen suunnitteluryhmä

Taustaa:

Perusopetuksen johtaja Ilkka Kalo nimesi uudelle Aurinkokiven hankkeelle pedagogisen suunnitteluryhmän syksyllä 2011, johon ensimmäisessä vaiheessa kuului kuusi jäsentä: suunnitteluajainen rehtori Virpi Lehmusvaara, rehtoriasiantuntijat Jane Majanen ja Annukka Leutonen sekä opettajasiantuntijat Minna Kinnunen, Maiju Tykkyläinen ja Heikki Tynkkynen. 1.8.2012 alkaen suunnitteluajaisena rehtorina on toiminut Jane Majanen. Opettajajäsenet Minna Kinnunen ja Heikki Tynkkynen eivät enää toimi pedagogisessa suunnitteluryhmässä.

Aurinkokivestä pidettiin tavoiteseminaari 9.11.2011, jossa vahvistui käsitys siitä, että hankkeesta tehdään palvelukonsepti. Tavoiteseminaarin jälkeen perustettiin palvelukonseptityöryhmä, ja pedagoginen työryhmä täydentyi. Ryhmään nimettiin varhaiskasvatuksen edustajaksi päiväkodinjohdaja Tiina Hotinen, Vantaan kuvataidekoulun edustajaksi rehtori Pirjo Tienhaara, Vantaan musiikkiopiston edustajiksi rehtori Monna Relander ja apulaisrehtori Tuuli Talvitie, neuvolapalveluiden ja oppilashuollon edustajaksi sosiaali- ja terveyspalveluiden suunnittelija Asta Mellais ja kestävän kehityksen edustajaksi ympäristöpäällikkö Teea Markkula. Pedagogisen työryhmän työskentelyssä ovat olleet tukena Kivistö-Aviapoliksen aluerehtori Tuija Tammi ja Aurinkokiven hankesuunnittelu- ja vastaava toimistoarkkitehti Aimo Kurki ja suunnittelija Päivi Riehunkangas.

Pedagoginen suunnitteluryhmä aloitti työskentelynsä tutustumalla Rakennustaiteen museon Maailman paras koulu -näyttelyyn 9.9.2011. Työryhmä päätti, että ryhmän kokoukset pidetään eri toimipisteissä Vantaalla ja samalla tutustutaan koulujen tilaratkaisuihin ja pedagogisiin ratkaisuihin. Työryhmä on kokoontunut yhteensä yhdeksän kertaa ja tutustunut Kanniston, Kartanonkosken, Mikkolan ja Ylästön kouluihin, Lipunkantajan ja Husaaritien päiväkoteihin, monitoimitalo Pointtiin ja Mikkolan sekä Husaaritien neuvoloihin. Työryhmä tutustui lisäksi 15.-16.12.2011 järjestetyllä opintomatalla Oulun monitoimitaloihin Ritaharjuun, Metsokankaaseen ja Kaakkuriin.

2. Kuvaus palvelukeskuksesta

Pedagogisen suunnitteluryhmän tärkein tehtävä on huolehtia siitä, että Aurinkokiven tilat mahdollistavat tulevaisuudessa tarvittavat pedagogiset ratkaisut opetus- ja kasvatustyössä. Uudessa palvelukeskuksessa tilat on saatava monikäyttöisiksi, muunneltaviksi ja teknologia helposti hyödynnettäväksi. Tavoitteena ovat tehokas ja toimiva tilankäyttö, jossa otetaan huomioon ekologiset näkökohdat. Aurinkokivi on luova ja yhteisöllinen, ja sen tavoitteena on Kivistön alueen asukkaiden yhteisen hyvinvoinnin parantaminen.

Aurinkokiven palvelukeskuksen toimintaperiaate voidaan tiivistää ajatukseen: kaikki yhdessä - yhdessä onnistuen. Eri hallintokuntien välinen yhteistyö lähtee ajatuksesta, että lapsen kasvu ja oppiminen onnistuu parhaiten silloin, kun hän voi toimia vertaisryhmässä turvallisten ja tuttuun aikaisten keskeillä. Aurinkokivessä rakennetaan yhteistyötä, joka tukee, ohjaa ja palvelee lasten ja heidän perheidensä elämää. Talon toiminta perustuu luottamukseen ja avoimuuteen. Talon toimijat etsivät yhdessä keinoja, joilla vastata lasten ja perheiden tarpeisiin.

Koska palvelukeskus rakennetaan kahdessa vaiheessa, on ensimmäisessä vaiheessa tarve saada tilat pienille lapsille, alakouluikäisille, nuorille perheille ja tiloja yhteistoiminnalle. Toisessa vaiheessa toteutetaan yläkouluikäisiä oppilaita ja aikuisten harrastustoimintaa palvelevat tilat.

2.1 Aurinkokiven palvelut

Asukastoiminta ja järjestöt
Iltapäivätoiminta
Kuvataidekoulu
Liikuntapalvelut
Musiikkiopisto
Oppilashuolto
Perusopetus
Varhaiskasvatus
Äitiys- ja lastenneuvola

2.2 Aurinkokiven viisi teemaa

Kantavana ideana on, että Aurinkokiven palvelukeskus kasvaa lasten mukana. Palvelukeskuksessa on viisi tärkeää osa-aluetta: YDIN, ITU, KASVU, KUKOISTUS JA VEUREYS.

YDIN muodostuu keskeisistä yhteistiloista, jotka ovat rakennuksen sydän ja kuntalaisten tapaamispaikka. Ytimessä on henkilökunnan yhteinen tila, ruokailu- ja hallintotilat sekä liikuntasali ja näyttämötilat. Yhteiskäyttötilojen, esim. yhteinen aula, tulee olla kaikkien helposti saavutettavissa. Pedagoginen työryhmä näkee hyvänä mallina sijoittaa henkilökunnan yhteiset tilat aulatilaa yläpuolelle. Jotta kaikki talon toimijat voivat käyttää tilaa, tulee sen olla rakennuksen keskiössä. Henkilökunnan yhteistä tilaa esitetään nimettäväksi kahvila Auringoksi.

ITU on perheiden ja lasten palveluiden keskus. Tähän kuuluvat neuvolapalvelut sekä varhaiskasvatuksen tilat ja perusopetuksen vuosiluokkien 1-6 opetustilat. Itu muodostuu erilaisista soluista. Ituun kuuluvat päiväkotit ja avoin päiväkotit, jossa vauvasta alkaen opitaan yhteiseen tekemiseen. Idussa on pienten ateljee, jossa toimii kuvataidekoulu, päiväkodin verstaas, teknisen ja tekstiilityön opetus. Ituun kuuluvat musiikkileikkikoulu, soiton opetus, musiikkipainotteiset luokat, iltapäivätoiminta, harrastus- ja kerhotoiminta ja ne liittyvät koulu- ja hoitopäivään yhteisissä tiloissa. Idussa korostuu toimiva oppilashuolto, joka on turvaverkko lapsen koko kasvun ajan.

KASVUssa tapahtuu isompien lasten oppiminen. Kasvuun kuuluvat yläkoulun perusopetustilat ja hallintotilojen täydennys sekä hyvin varustellut aineopetusluokat.

KUKOISTUS tarkoittaa toimintaa ja kulttuuria lapsista vanhuksiin. Tilat eivät ole vain yhtä tarkoitusta varten, vaan ne palvelevat alueen asukkaita eri aikoina. Kirjasto-mEDIATEEKKI on tiedonhakua ja tutkimusta varten ja mahdollisesti se voisi toimia myös osa-aikaisena noutokirjastona ja infopisteenä ennen alueen kirjaston valmistumista. Kukoistukseen kuuluu monitoimitila/esiintymistila, jossa voidaan järjestää luentoja ja seminaareja. Monitoimitila voisi olla esimerkiksi ns. muunneltava blackbox, jossa on teleskooppikatsomo ja joka on yhteydessä musiikkiluokkaan studioineen.

VEUREYS tarkoittaa viihtyisiä ja toimivia piha-alueita, jotka toimivat oppimispaikkoina. Piha on osa oppimisympäristöä. Se aktivoi kaikkina vuodenaikoina tarjoten monipuolisia mahdollisuuksia oppimiseen, tutkimiseen, kokemuksiin ja elämyksiin. Piha on kohtaamis- ja ulkoilualue myös lähialueen asukkaille. Taidetta tulee olla materiaaleissa ja pinnoissa; taide liitetään leikkeihin.

Päiväkodin pihassa korostuvat suojaisuus, turvallisuus ja toiminnallisuus. Liikkumisen ohjaukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Piha vaatii turvallisen pyöräily-, saatto- ja huoltoliikenteen huomioimisen sekä selkeästi merkityt alueet autoille ja polkupyörille. Riittävän iso katos lastenvaunuille ja pyörille on tarpeen. Pihassa tulee olla erilaisia alustoja, ei pelkkää hiekkaa tai nurmikkoa. Istu-

tuksissa tulee suosia hyötykasveja, kuten marjapensaita ja omenapuita. Pihalla tulee olla mahdollisuus myös pienimuotoiseen hyötykasviviljelyyn esim. laatikoissa.

Palvelukeskuksen opetus toteutetaan ilmiökeskeisenä opetuksena ja se tarkoittaa sitä, että oppimista tapahtuu koko talon tiloja hyödyntäen. Ilmiöitä tarkastellaan aitoina luonnollisessa ympäristössä, eikä ainoastaan teoreettisesti. Pihassa voi olla pienpuutarha, mahdollisuus rakentaa, tehdä kokeita sekä oppia kokeilemalla. Aurinkokiven palvelukeskuksen tulee olla oppimisympäristönä sellainen, että se palkitsee lapsen ja nuoren luonnollista uteliaisuutta. Samalla se herättää kysymyksiä näkyvillä olevista ilmiöistä ja innostaa oppimaan.

2.3 Joustavat kasvat- ja opetusjärjestelyt

Lapset ja nuoret työskentelevät osittain samoissa opetustiloissa. Esi- ja alkuopetuksen oppilaita opetetaan yhteisissä tiloissa. Esi- ja alkuopetuksen solu on sijoitettu päiväkodin ja perusopetuksen opetustilojen väliin. Varhaiskasvatuksen ja koulun henkilökunta muodostavat tiiviin tiimin, joka suunnittelee ja mahdollistaa joustavan, innostavan ja yksilön tarpeet huomioivan oppimisen. Toiminta suunnitellaan niin, että eri oppimistyyliä tulevat huomioitua. Monipuoliset työskentelytavat tukevat oppimistavoitteita, mutta pääpaino on yhteisöllisissä ja toiminnallisissa työtavoissa. Oppimisympäristöstä rakennetaan mahdollisimman avoin, monipuolisesti ja helposti muunneltava sekä erilaisten oppijoiden tarpeisiin sopiva.

Päiväkodin tilat jaetaan kotialueisiin ja yhteisiin tiloihin. Jokaista lapsiryhmää varten on oma kotialue, jonka koko on 120 m². Kotialueet muodostuvat kahdesta tai kolmesta ryhmä- ja lepoalueesta, pienryhmätilasta, varastosta, wc:stä, eteisestä, märkäeteisestä sekä kotialueiden yhteisistä pienryhmätiloista (4). Yhteisten tilojen (sali, keittiö, toimisto, neuvottelu/ruokailu, sosiaalitytöt) koko määräytyy lasten ja henkilökunnan määrän mukaan.

Pienryhmätoimintaa varten kotialueen ryhmä- ja lepotilat jaetaan kolmeen samansuuruiseen ryhmätilaan. Erillinen ruokailutila mahdollistaa lasten pitkäkestoisen leikin ryhmätiloissa. Pienimpien lasten ruokailu tapahtuu edelleen kotialueiden ryhmähuoneissa.

Aurinkokiven palvelukeskuksessa tulee toimimaan päiväkodin ohella avoin päiväkotikoti. Avoimen päiväkodin tiloissa voidaan järjestää mm. varhaiskasvat- ja vuorovaikutuskerhoja, terapeuttien toimintaa, päiväkodin pienryhmätoimintaa, ulkopuolisia tilankäyttäjiä kuten taiteen perusopetusta, liikuntaryhmiä, yksityisiä juhlia ja erikokoisia yleisötapahtumia. Samat henkilöt työskentelevät sekä avoimessa toiminnassa että varhaiskasvat- ja vuorovaikutuskerhoissa. Tämä mahdollistaa luottamuksellisen suhteen muodostumisen asiakasperheisiin. Vuorovaikutuksellisuus tulee ottaa huomioon toimintaa suunniteltaessa. Tätä puoltaa myös se, että samassa perheessä on erilaisia palvelutarpeita; joku lapsista on kerhossa ja toisen kanssa voidaan olla avoimessa toiminnassa.

Avointa päiväkotitoimintaa varten on varattava kunnollinen, erillinen tila leikkimiseen ja seurusteluun. Riittävä määrä ryhmätiloja mahdollistaa eri leikit sekä päiväkodin että avoimen päiväkodin toiminnassa.

Opetuslautakunta on hyväksynyt Vantaan kaupungin perusopetuksen toimenpideohjelman vuosille 2012 - 2015. Toimenpideohjelman mukaan oppilaiden laadukkaan ja tasapuolisen kasvun kannalta on tärkeää, että opetusta eheytetään. Kun lähikoulusta löytyy vaihtoehtoisia polkuja ja paikka moninaisille oppijoille, yhteisöllisyys ja sosiaalinen eheytyminen vahvistuvat. Jokaisella lapsella tulee

olla oikeus tulla nähdyksi ja kuulluksi omana itsenään ja päästä osallistumaan yhteisön toimintaan omien kykyjensä ja taustansa mukaan.

Vantaan perusopetuksen tavoitteena on tarjota oppilaille laadukasta opetusta ja varmistaa jokaisen oppilaan oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin edistyminen sekä hyvinvointi ja turvallisuus kaikissa oppimistilanteissa. Oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin esteitä ennaltaehkäistään luomalla oppilaille oppimista ja hyvinvointia edistävä oppimisympäristö tarjoamalla oppijoille riittävä tuki mahdollisimman varhain. Samalla huomioidaan, että jokainen lapsi ja nuori kuuluvat kiinteään ryhmään.

Toimenpideohjelmassa kuvattujen uudistusten tavoitteena on ottaa käyttöön monipuolisia ja eri tilanteisiin soveltuvia tukimuotoja kaikissa kouluissa. Ryhmittelyratkaisuja suunniteltaessa tulee ottaa huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset siten, että ne tukevat oppilaiden kasvua ja kehitystä. Tällöin erityisiä vahvuuksia ja oppimistyyliä omaavat oppilaat saavat tarvitsemansa huomion. Eriyttämistä voidaan toteuttaa niin ryhmän sisällä kuin erilaisilla luokkien välisillä ryhmittelyratkaisuilla.

Toimenpideohjelman mukaisesti jokainen oppilas käy jatkossa omaa lähikouluaan, jolloin rakentamisessa tulee huomioida tuen tarpeet ja mahdolliset liikunta- ja aistivammat. Pedagoginen suunnitteluryhmä esittää Aurinkokiveen soluja, joissa oppiminen on turvallista ja erilaisia oppijoita voidaan ryhmitellä fyysisten tilaratkaisuiden vuoksi joustavammin. Ryhmä esittää, että opetustilojen väliset seinät ovat siirreltäviä (paneeleita), jolloin kahta saman vuosiluokan ryhmää voidaan opettaa yhdessä tai toteuttaa opiskelu siten, että eri luokkatasot työskentelevät yhdessä. Isommissa tiloissa (kun kaksi opetustila yhdistetään, noin 40 oppilasta) oppilaiden jakaminen erilaisiin ryhmiin ja useamman aikuisen työskentely samassa tilassa helpottuu. Solujen välillä on opetustilojen yhteistä tilaa, jota käytetään ryhmittelemiseen ja luokkien väliseen yhteistyöhön. Jo ensimmäisessä vaiheessa on huomioitava, että tiloja voidaan käyttää jatkossa myös yläkouluikäisten opetukseen.

Yhteisöllisyys tilaratkaisuissa tarkoittaa muunneltavia tiloja, joissa oppimis- ja opetustilat muodostavat soluja. Oppimistilat voidaan helposti yhdistää toisiinsa avaamalla seiniä niin kahden oppimistilan kuin käytävätilojenkin väliltä. Pedagoginen työryhmä esittää, että solut rakentuvat siten, että kahdeksan opetustilaa sijoitetaan yhteen soluun. Näiden keskellä olisi mahdollisesti portaikko ja aulatilaa. Tätä tilaa voisi käyttää solun ryhmien kokoontumisiin ja työtiloiksi ryhmille. Portaikko toimisi osana katsomoa. Ensimmäisessä vaiheessa soluissa on esimerkiksi vuosiluokkien 3-4 oppilaita. Kaksi opetustilaa tulee varata musiikkiluokille, neljä opetustilaa yleisopetuksen kotiluokiksi, kaksi pienempää opetustilaa osa-aikaiseen ja luokkamutoiseen erityisopetukseen. Kahden kotiluokan välinen seinä tai yhden kotiluokan ja pienemmän opetustilan välinen seinä on avattavissa. Musiikkiluokkien välisiä seiniä ei ole tarkoitettu avattavaksi, koska avattavuutta tärkeämpää on rakenteiden äänieristävyys.

Erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden opiskelu voidaan järjestää ja toteuttaa ilman omia, erillisiä tiloja. Periaate Aurinkokivessä on, että kaikki lapset käyttävät samoja tiloja ja että kaikki pienemät eriyttämistilat ovat sekä yleis- että erityisopetuksen käytössä. Pienempiä eriyttämistiloja tulee olla riittävästi jokaisessa solussa. Pienempää tilaa tarvitaan paitsi erilaisiin erityisopetuksen toimintoihin, myös yleisopetuksen itsenäiseen, rauhaa vaativaan työskentelyyn.

3. Aurinkokiven visio, toiminta-ajatus ja arvot

3.1 Visio:

Aurinkokivi on koko alueen palvelukeskus, joka kokoaa ihmiset toimimaan yhdessä. Siellä kasve-
taan, opitaan, oivalletaan ja viihdytään.

3.2 Toiminta-ajatus:

Aurinkokiven palvelukeskus on olemassa ennen kaikkea lapsia ja nuoria, heidän oppimistaan ja ke-
hitystään varten. Palvelukeskuksen jokainen lapsi ja nuori saa tarvitsemaansa kasvun ja kehityksen
tukea moniammatillisena yhteistyönä, aamusta iltaan. Päivän aikana lapsi ja nuori oppii aikuisten
kanssa yhdessä: kasvun tukena ovat kaikki, jotka talossa työskentelevät. Toiminnassa ovat muka-
na myös lasten vanhemmat sekä monet kolmannen sektorin toimijat. Aurinkokivessä synergia luo
parempaa palvelua ja taloudellista tehokkuutta.

Aurinkokiven palvelukeskus palvelee myös alueen asukkaiden tarpeita toimien kohtaamispaikkana
kaiken ikäisille. Aurinkokivi tarjoaa toimivan mahdollisuuden monenlaisiin helposti saavutettaviin
kulttuurin ja liikunnan sisältöihin sekä luo puitteet omaehtoiselle aktiivisuudelle. Pääpaino harras-
tustoiminnassa on alueen asukkaiden oman toiminnan aktivoinnissa sekä erilaisten järjestöjen ja
yhteisöjen järjestämissä tapahtumissa ja tilaisuuksissa. Aurinkokivi on osa monitoimikorttelia, jossa
on tiivis yhteistyö kaikkien toimijoiden välillä.

3.3 Arvot: yhteisöllisyys, kestävä kehitys ja luovuus

Aurinkokiven palvelukeskuksessa mahdollistetaan lapsille yhtenäinen polku neuvolapalveluista pe-
ruskoulun loppuun saakka. Jotta lapsen arki on turvattu, on tärkeää että koko monitoimitalon hen-
kilökunnalla on tietoisuus talon yhteisestä eettisestä arvopohjasta. Yhteisen arvopohjan luomiseen
panostetaan toiminnan alkuvaiheessa mm. järjestämällä henkilökunnalle koulutusta niistä ydinas-
oista, jotka sisältyvät palvelukeskuksen pedagogiseen linjaukseen. Aurinkokivessä turvataan am-
mattilaisten pedagogisen toteuttamisen vapaus, mutta kuitenkin niin että talon yhteiset arvot oh-
jaavat kaikkea toimintaa.

3.3.1 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyydellä haetaan kuntalaisen hyvinvoinnin, osallisuuden ja aktiivisuuden edistämistä sekä
osallistumista yhteisesti asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Pedagogisessa suunnittelussa yh-
teisöllisyys tarkoittaa sekä lasten osallisuutta Aurinkokiven suunnitteluun ideoinnin ja taiteen kei-
noin että yhteisöllisyyden huomioimista tilaratkaisuissa. Aurinkokiven palvelukeskuksen työntekijöil-
le yhteisöllisyys mahdollistaa monialaisen yhteistyön. Parhaimmillaan yhteisöllisyys ilmenee kollek-
tiivisena vastuuna lapsista.

Yhteisöllisyys tarkoittaa myös oman itsen arvostamista osana yhteisöä. Yhteisöllisyyteen sisältyy
luottamus, joka rakentuu yhteisön jäsenten välisessä vuorovaikutuksessa ja kanssakäymisessä.

Kaikkien palvelukeskuksen toimijoiden tavoitteena on tukea lapsen ja nuoren vanhempia heidän
kasvatustyössään. Aurinkokiven toimijoiden ja perheiden välinen yhteistyö perustuu vuorovaiku-
tukseen. Huoltajat ovat olennainen osa Aurinkokiven toimintakulttuuria. Huoltajat ovat mukana
suunnittelemassa ja arvioimassa lapsensa kasvua ja oppimista sekä palvelukeskuksen toimintaa.
Toiminnallisuus ja yhdessä tekeminen ovat keskiössä. Aurinkokiven ja huoltajien välisessä viestin-

nässä käytetään soveltuvia teknologisia ratkaisuja, joiden avulla kanssakäyminen tehdään mahdollisimman helpoksi, toimivaksi ja motivoivaksi.

Aurinkokivessä annetaan oppilaille mahdollisuus valita, vaikuttaa ja olla päättämässä omaan opiskeluunsa ja kouluun liittyvissä asioissa ikäkauden sallimissa rajoissa. Osallisuus, oppilaskunta-, kummi- ja tukioppilastoiminta ovat luonnollinen osa arkipäivää. Kun lapsi tai nuori pystyy tekemään valintoja oman mielenkiintonsa ja vahvuuksiensa mukaan esim. työtavan, työskentelypaikan, oppimisryhmän tai toteutusmuodon suhteen, hänen motivaationsa kasvaa ja työskentelyn mielekkyys paranee. Motivoitunut oppija on itseohjautuva ja aktiivinen.

Yhteisöllisyys rakentuu kaikkien yhteisön jäsenten sitoutumisen ja yhteisten pelisääntöjen varaan. Yhteistyötä toteutetaan vaihtelevissa oppimisryhmissä ja kokoonpanoissa. Lapset ja nuoret voivat myös itse muodostaa oppimisryhmiä omien oppimistarpeidensa pohjalta silloin, kun se on pedagogisesti perusteltua.

Aurinkokivessä luodaan oppimisryhmiin ja koko yhteisöön vahva me-henki aidolla mahdollisuudella vaikuttaa sekä tasavertaisuudella kaikkien yhteisössä toimivien kesken. Yhteiset säännöt laaditaan yhdessä lasten ja perheiden kanssa. Yhteisössä suositaan yhteistyötä edellyttäviä ja oppilaskeskeisiä työtapoja, sallitaan dialogi - aito tasavertainen keskustelukulttuuri kaikkien oppimistapahtuman osapuolten välillä, ylläpidetään lapsen ja nuoren uteliaisuutta ja tiedonhalua sekä luodaan mahdollisuuksia toteuttaa ikä- ja ryhmärajoja rikkovia, koulun ulkopuolellekin ulottuvia yhteistyön muotoja.

3.3.2 Kestävä kehitys

Kestävä kehitys tarkoittaa hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä pidetään talous tasapainossa. Kivistön alueen halutaan olevan kansainvälinen malli ekologisesta rakentamisesta. Kestävä kehitys tarkoittaa uusiutuvien energialähteiden käyttöä palvelukeskuksen energiantuotannossa sekä toiminnan ympäristövaikutusten huomioon ottamista.

Aurinkokiven palvelukeskukseen siirtyy oppilaita nykyisestä Kivistön koulusta ja myöhemmin mahdollisesti Vantaankosken koulusta. Kun oppilaat siirtyvät uuteen toimintaympäristöön, tulee vanhat ja opitut tavat toimia sulauttaa joustavasti yhteen uuden toimintakulttuurin kanssa.

Vantaan sivistystoimi on jaotellut kestävän kehityksen neljään eri ulottuvuuteen: **sosiaalisesti, kulttuurisesti, taloudellisesti ja ekologisesti** kestävään kehitykseen.

Sosiaalisesti kestävä kehitys tarkoittaa yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoista kohtelua, sekä elämänhallinnan että hyvinvoinnin vahvistamista. Aurinkokivessä tämä tarkoittaa lisäksi sitä, että tiloja käyttävät tasavertaisessa asemassa kaikki palveluntuottajat. Toimijoiden yhteistyöllä haetaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin kokonaisvaltaista vahvistamista.

Kulttuurisesti kestävä kehitys ilmenee kulttuuriperinnön vaalimisena ja kulttuurien säilymisen ja kehittymisen sukupolvelta toiselle mahdollistamisena.

Taloudellisesti kestävä kehitys käsittää taloudellisen ajattelun ja kokonaistaloudellisuuden eli palvelun tai tuotteen kestävyuden huomioimisen.

Aurinkokivessä tilojen yhteiskäytöllä haetaan taloudellisesti kestävää ratkaisua, jossa hyvällä suunnittelulla saadaan toteutettua erilaisia palveluita samoissa tiloissa. Aurinkokiveen tulee valita sellaisia kalusteita, jotka muuntuvat eri-ikäisten käyttäjien tarpeisiin ja palvelevat kaikkia tilojen käyttäjiä mahdollisimman hyvin. Irtokalusteissa valitaan sellaisia tuotteita, joita on valmistettu ekologisuus huomioiden. Palvelukeskuksen kaikkien kalusteiden tulee olla mahdollisimman yhtenäisiä, jotta niitä voidaan käyttää koko keskuksessa ja hyödyntää eri tiloissa. Tämä tuo kustannussäästöjä, kun ostot keskittyvät.

Ekologisesti kestävä kehitys tukee ekologisia toimintatapoja. Ekologinen kestävä kehitys näkyy ympäristövastuullisuutena ja -tietoisuutena.

Aurinkokiven palvelukeskuksen tulee olla energiatehokas ja sellainen, jossa käyttäjät voivat itse nähdä ja kokea uusiutuvan energian toteutuksen, merkityksen ja arvon. Ainakin osa energiasta voitaisiin tuottaa koulussa uusiutuvilla energiamuodoilla, joiden toimintaprosessi ja energian kierto olisi kaikkien toimijoiden nähtävissä. Aurinkopaneelit, sademäärien ja sääolojen mittausvälineet tulisi saada näkyville tukemaan ilmiökeskeistä opiskelua. Viherkatto olisi erinomainen mahdollisuus tutustuttaa tilojen käyttäjät Suomessa vielä uuteen ja haasteelliseksi koettuun tapaan hallita hulevesiä.

3.3.3 Luovuus

Lapsi on yhteydessä ympäristöönsä kaikkien aistiensa välityksellä. Virikkeellinen ja esteettinen oppimisympäristö tukee toiminnallisuutta ja yhteistyötä, mutta antaa mahdollisuuden myös omaan rauhaan ja kiireettömään työskentelyyn. Taiteen kieltä ei peritä biologisesti, se opitaan tietoisesti sosiaalisessa yhteisössä. Opiskelemalla monipuolisesti taiteen kieltä ihminen pystyy ilmaisemaan ja vastaanottamaan sisäisen mielikuvamaailman liikkeitä, värejä ja ääniä sekä ymmärtämään taiteen ja kulttuurin arvon myöhemmin elämässään.

Taiteellisessa toiminnassa on aina mukana paitsi tunne-elämä myös loogiset ja älylliset prosessit. Oppiminen kaikissa taiteen lajeissa on hidasta, aikaa vaativaa ja kasvattaa pitkäjänteisyyttä. Oma-kohtaiset onnistumisen elämykset ovat itsetunnon kehittymisen kannalta tärkeitä ja kantavat pitkälle ihmisen koko elinkaaressa.

Aurinkokiven palvelukeskuksen tilojen suunnittelussa tulee huomioida musiikkipainotteisuus ja mahdollisesti laajennettu painotus draamaan, tanssiin ja kuvataiteeseen. Aurinkokiven päätoimisi-
na iltakäyttäjinä toimivat Vantaan musiikkiopisto ja kuvataidekoulu.

Aurinkokiven pedagoginen suunnitteluryhmä ehdottaa, että taiteellinen näkökulma otetaan huomioon kokonaisvaltaisesti talon toimintaa suunniteltaessa ja kehitettäessä. Tämän mahdollistaa tiivis taiteilijayhteistyö siten, että taide otetaan mukaan yksikön toiminta-ajatuksen kehittämiseen ja sen tuomiseen osaksi Aurinkokiven arkea. Taide linkittyy toiminta-ajatuksen kautta kaikkeen toimintaan. Tämä lisää työntekijöiden työmotivaatiota ja työn tuottamaa iloa. Lapsille se antaa mahdollisuuksia yhteishengen kehittämiseen ja luovuuden toteuttamiseen.

Kuvataide ja käden taidot

Palvelukeskukseen rakennetaan ateljeettylinen taidepaja, jossa sekä pienet lapset että isommat oppilaat voivat työskennellä yhdessä. Työtuolien ja pöytien tulee tällöin olla säädeltäviä. Ensimmäisessä vaiheessa rakennetaan n. 250 neliömetrin taidepaja, jossa on kevyemmin varustettu tekni-

sen työn, tekstiilin ja kuvataiteen tilat sekä varastot. Taidepajassa voi moni toimija työskennellä yhtä aikaa - vain luovuus on rajana. Taidepajassa voi olla esimerkiksi yhtä aikaa kaksi opetusryhmää ja kuvataidekoulun opetusryhmä.

Kuvataidekoulu voi tarjota kuvataideopetusta peruskouluryhmien tarpeisiin päiväsaikaan esimerkiksi Helsingin Annantalon mallin (ns. 5x2h malli) mukaan, jolloin osa eri luokka-asteiden perusopetuksen opetussuunnitelmasta kuvataiteessa toteutuisi aineenopettajien ohjauksessa. Kuvataidekoulun oma, lasten ja nuorten vapaa-ajalla tapahtuva, toiminta painottuu luonnollisesti iltapäiviin ja iltoihin. 1-2-luokkalaisten kohdalla toiminta voi olla esim. kuvataidepainotteista iltapäiväkerhotoimintaa.

Vantaan kaupungin Taikalamppu-projektin kautta haetaan taiteilijoiden ja lasten yhteistyötä, jossa on tarkoituksena luoda uuteen palvelukeskukseen sijoitettavaa lasten tekemää taidetta. Kivistön ja Uomarinteen koulujen kerhotoiminnassa valmistuu lukuvuonna 2012-2013 Aurinkokiven palvelukeskukseen taideteos "Säilyttämisen arvoista". Taideprojektia ohjaa keramiikkataiteilija. Työskentelyn aikana oppilaat tutustuvat Kivistön koulun arkistoesineisiin ja -kuviin ja pohtivat niiden merkitystä lapsille tässä hetkessä tutkimalla mikä olisi lasten mielestä muistamisen ja säilyttämisen arvoista ja miten siitä voisi tehdä taidetta. Lasten taideteoksen sijoituspaikka Aurinkokiven palvelukeskukseen suunnitellaan yhteistyössä arkkitehdin kanssa.

Musiikki

Koulussa tapahtuvaan musiikkiluokkaopetukseen kuuluu olennaisena osana musisointi mitä erilaisimmissa kokoonpanoissa. Lisäksi musiikkiluokkalaiset käyvät soittotunneilla, joita voidaan järjestää koulupäivän aikana ja välittömästi sen jälkeen. Soitonopetuksesta vastaa joko Vantaan musiikkiopisto tai kolmannen sektorin toimija. Aurinkokivessä sovelletaan Ylästön koulussa toteutettavaa mallia, jossa on käytössä kaksi soitonopetustilaa. Tässä mallissa oppilaiden soitonopetustunnit toteutuvat koulupäivän aikana ja soittoharrastus limittyy luontevaksi osaksi lapsen ja nuoren arkea. Malli on saanut erityisen hyvää palautetta myös vanhemmilta, joiden ei pitkän koulu- ja työpäivän päätteeksi tarvitse erikseen lähteä kuljettamaan lapsia soittotunneille. Tämä edellyttää kahta noin 20 m² tilaa, jotka ovat käytössä koulupäivän aikana. Musiikkiopisto voi käyttää näitä samoja tiloja taiteen perusopetukseen opetustuntien jälkeen.

Musiikinopetuksessa on tarvetta erikokoisille tiloille. Koulun orkesteri vaatii ison tilan, jossa 60-80 soittajaa soittamiseen, tuoleineen ja telineineen mahtuu harjoittelemaan. Toisinaan luokat voivat muodostaa omia pienempiä orkestereita, joiden täytyy mahtua harjoittelemaan omissa luokissaan. Tämä asettaa lisäneliötarpeita perusluokkatilalle. Välillä puolestaan on tarve pienempien 2-6 oppilaan kokoonpanoille ja bändeille, jotka tarvitsevat omanlaisensa tilat. Näitä tiloja voisivat olla myös musiikkiopiston käyttämät pienemmät opetustilat.

Bänditoimintaan tarvitaan sitä varten suunnitellut äänieristetyt tilat, jotta sieltä löytyy äänentoistoon tarvittava varustus ja kunnollinen akustointi sekä tarpeeksi tilaa soittimille ja niiden säilytykseen.

3.4 Arvojen toteutus Aurinkokivessä

Aurinkokivi-nimi viittaa luonnontieteisiin ja tämän tulisi näkyä palvelukeskuksen luonnontiedeopetuksen tiloissa. Mikäli luonnontieteen luokat tulevat sijaitsemaan yhdessä solussa ylemmässä kerroksessa, siihen voidaan tehdä esimerkiksi lasikatto tai lasinen katon osa, jota voidaan hyödyn-

tää tähtitaivaan tai pilvien tarkasteluun. Talotekniikan toivotaan olevan mahdollisuuksien mukaan nähtävillä, esimerkiksi lattian alla näkyvä virtaava vesi kuvastaa luonnon hyvin tärkeää niin elämän itsensä kuin energiantuotannonkin elementtiä. Rakennusmateriaalina toivotaan hyödynnettävän suomalaista kiveä eri muodoissaan lattia- ja seinämateriaaleina.

Ekologisesti kestäväan kehitykseen kuuluu olennaisena osana rakennuksessa käytettävien materiaalien tehokas kierrättäminen. Tämän vuoksi on tärkeää saada esimerkiksi monistushuoneen yhteyteen tila, jossa voi hoitaa talon sisäisen kierrättämisen.

Pedagoginen työryhmä esittää, että palvelukeskuksen välittömään läheisyyteen saataisiin Helsingin seudun ympäristöpalveluiden (HSY):n kierrätyspiste, jolloin myös lasi- ja pienmetallijäte sekä paristot saadaan helposti kierrätettyä. Näin saisimme minimoitua sekajätteen tuottamisen. Aurinkokiven omassa ulkoroskatilassa on oltava riittävästi tilaa, jotta sinne saa helposti tyhjennettyä jätteet omiin astioihinsa. Jättepiste tulee rajata ja lukita ulkopuolisilta.

3.5 Arkkitehtuuri ja akustiikka

Arkkitehtuuri

Syksyllä 2011 Vantaan kaupunki järjesti Kivistön alueen palveluarkkitehtikilpailun. Koko perusopetuksen oli mahdollista osallistua kilpailuun, jossa tehtävänä oli ideoida mitä ja millaista Kivistön alueella voisi olla, jotta siellä asuisi hyvinvoivia lapsia, nuoria ja aikuisia. Lasten ja nuorten kilpailutoissa toistui kolme teemaa: vesi, eläimet ja luonnonympäristö.

Akustiikka

Jotta tilojen akustiikka olisi tarpeisiin nähden toimiva Aurinkokivessä, sitä varten täytyy tehdä akustiikkasuunnitelma. Akustointi on kehittynyt valtavasti vuosien saatossa ja uusilla akustointimateriaaleilla pystytään tekemään jo mitä monipuolisimpia pintoja ja mitä erilaisimmille pohjille. Taidetta voi sisällyttää akustiikkaan ja akustiikkapintaan voi tehdä taidetta. Näin Aurinkokiven ilmeestä saataisiin taiteellinen, mikä puolestaan tukee luovuus-arvon toteuttamista. Esimerkiksi vieraillessaan Vantaan Lipunkantajan päiväkodissa pedagoginen työryhmä huomioi, että onnistunut akustiikka (alhainen melutaso) luo rauhallisuuden tunnetta niin lapsille kuin aikuisille ja lisää työhyvinvointia. Lipunkantajan päiväkodissa on pienempiä ryhmätiloja, joissa lapset jakaantuvat eri tiloihin ja akustointilevyjä on asennettu katon lisäksi seiniin.

Akustiikkapintaan voidaan yhdistää kuvataidetta hyvinkin monella menetelmällä. Akustoivan taideteoksen ei tarvitse olla pelkkiä maalauksia, vaan ne voivat olla myös tilataideteoksia. Rakennukseen voisi tehdä akustoivan seinän, joka imee sisäänsä melun lisäksi esim. koulun vanhat tuolit tai muita esineistöä. Aurinkokivessä se voisi tarkoittaa sitä, että Kivistön koulun oppilaat valitsevat koulustaan mukaansa tärkeimpiä ja merkityksellisiä tavaroita, joista he yhdessä taiteilijan kanssa koostavat tilataideteoksen, joka käsitellään akustoivalla materiaalilla. Tässä toteutuisi kestävä kehityksen ideologia, jolloin vanhat esineet saadaan herätettyä eloon kierrättämällä ne taiteeksi ja lisäksi Kivistön koulun oppilaat saisivat konkreettisen tavan osallistua uuden koulun suunnitteluun. Akustiikkasuunnitelman toteuttajalla täytyykin olla taitoja ja halua ottaa työssään taiteelliset aspektit sekä oppilaiden osallistaminen huomioon.

4. Pedagogiset menetelmät ja opetusteknologia

Pedagogisina menetelminä palvelukeskuksessa käytetään mahdollisimman paljon yhteisöllisen oppimisen menetelmiä, tutkivaa oppimista, kokemuksellista oppimista, ongelmalähtöistä oppimista, vertaisoppimista ja pelioppimista. On tärkeää käyttää menetelmiä, jotka mahdollistavat yhteisen tiedonrakentelun, osallisuuden, aktiivisuuden ja yhteisöllisyyden.

Tavoitteena on löytää lapsille ja nuorille mielekäs tapa työskennellä ja oppia hyödyntäen omia kokemuksia ja tiedonrakenteita. Pienikin lapsi pystyy arvioimaan mikä on hänelle sopivin ja tuloksellisin tapa oppia. Oppimistyylejä tunnistamalla ja tätä tietoa hyödyntämällä voidaan oppimistuloksia parantaa huomattavasti. Näin oppimaan oppimisen taidot kehittyvät optimaalisella tavalla.

Oppijoille opetetaan taitoja hankkia ja käsitellä tietoa, jotta he oppivat käyttämään hyväkseen erilaisia olemassa olevia tietolähteitä. Lapset ja nuoret oppivat taidon etsiä ja paikallistaa tiedonlähteet ja arvioida niitä. Työskentelytapoina on tehdä muistiinpanoja, prosessoida tietoa ja tuottaa oma oppimistulos sekä arvioida työskentelyään ja soveltaa oppimaansa.

Pedagoginen työryhmä esittää ilmiökeskeisyyden osaksi palvelukeskuksen pedagogiikkaa. Erilaisten oppimisympäristöjen monipuolinen hyödyntäminen on avainasemassa ja palvelukeskuksen tulee tehdä aktiivista yhteistyötä alueen yritysten kanssa mm. kestävän kehityksen edistämiseksi.

Opetusteknologian tulee lisätä opiskelumotivaatiota. Mobiiliteknologia ja langattomat verkot ovat arkipäivää lapsille ja nuorille. Teknologia tukee parhaimmillaan yhteisöllisyyttä ja kommunikaatio helpottuu huoltajien, kasvattajien ja lasten välillä. Hyvä opetusteknologia on myös kestävän kehityksen mukainen ratkaisu.

Jatkuvasti kehittyvä teknologia tuo omat haasteensa suunnitteluprosessiin varsinkin kun palvelukeskus rakentuu varsin pitkän ajan kuluessa täyteen valmiuteensa. Erilliset tietokoneluokat tulevat jäämään tarpeettomiksi mikäli halutaan, että tietotekniikkaa hyödynnetään aktiivisesti. Tärkeää on saada kattava langaton verkko koko palvelukeskukseen. Kiinteät koneet korvautuvat kannettavilla tietokoneilla tai tablettityyppisillä laitteilla. Langaton verkko mahdollistaa opiskelijoiden omien mobiililaitteiden käytön.

Langattomuus tukee osaltaan tilojen ekologista käyttöä. Osana Aurinkokiven toimintaa voisi olla lämmön, valaistuksen, kosteuden ym. talotekniikkaan liittyvän toiminnan seuranta ja kirjaaminen esim. siten, että henkilöstö ja opiskelijat voivat reaaliajassa seurata oman toimintansa vaikutusta energiankulutuksessa ja jätteiden syntymisessä. Seuranta voi tapahtua esimerkiksi kännyköillä ja/tai pelimäisesti toteutetuissa oppimisympäristöissä (vrt. Unelmakoulu, Kauniainen). Edellä kuvattu tyylinen verkko vahvistaa myös palvelukeskuksen turvallisuutta.

Tietokonehuokan sijaan kirjastotilasta suunnitellaan mediateekki-tyyppinen tila, jonka yhteydessä toimii mm. koulun oma studio oppilaiden omien ohjelmien tekemiseen, muokkaamiseen, uutisten toimittamiseen yms. Mediakasvatuksen tärkeys tulee painottumaan tulevaisuudessa.

5. Huomioita tilojen toimivaan yhteiskäyttöön

Aurinkokiven kiinteistöstä vastaavan, kuten myös toiminnoista vastaavien esimiesten, tulee omata näkemystä ja kokemusta yli oman substanssiosaamisen. Tilojen tehokas ilt- ja viikonloppukäyttö edellyttää lukitus- ym. turvajärjestelmien lisäksi riittäviä tukipalveluja (vahtimestaripalvelut ja laitoshuolto). Aurinkokiven tilojen kesäajan käyttöä tehostetaan tarjoamalla hostel-tyyppistä yöpymismahdollisuutta kotimaisille ja kansainvälisille ryhmille. Kouluille esitetään paljon pyyntöjä varsinkin kesäajan leirimajoitukseen ja olisi hyvä, että yksi kaupungin palvelukeskuksista voisi vastata tähän tarpeeseen. Toiminta vaatii patjoja, joita voidaan nykyisin saada ilmatiiviisiin paketteihin pakattuina, jolloin ne vievät vähän säilytystilaa. Tilojen vuokraamisesta saadaan tuloja.

Aurinkokivessä toteutetaan koulupäivän rakennetta, jossa osa koulupäivästä varataan yhteistyökumppaneille. Opettajat osallistuvat tilanteen mukaan oman oppiaineensa, tietyn luokka-asteen tai muuhun talon toiminnan suunnitteluun, totutukseen ja päätöksentekoon. Aurinkokiven palvelukeskuksessa koko talo kasvattaa.

Aurinkokivi on ideologialtaan ns. liikkuva talo, jossa ymmärretään päivittäisen liikunnan merkitys lapsen ja nuoren kehittymiselle ja sen vaikutukset kaikkeen oppimiseen sekä elinikäiseen fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Aurinkokivessä koulupäivän liikunnallistamisen tavoitetta toteutetaan piha- ja lähiympäristön hyödyntämisellä osana päivittäistä opetusta ja virkistystä. Koululla on käytössä koulupäivän katkaiseva pitkä välitunti, jolloin eri hallintokuntien yhteistyöllä järjestetään lapsille ja nuorille monenlaisia toimintoja.

Kaikki lapset ja nuoret viettävät välituntinsa mahdollisuuksien mukaan ulkona. Aurinkokivessä rikastetaan lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä myös kulttuurin ja taiteen sisältöjen avulla. Koulupäivän rakenne laaditaan siten, että perusopetuksen lisäksi pystytään työpäivään tarjoamaan myös muita kasvatuksellisia sisältöjä. Samaa aikaa hyödynnetään eri ammattiryhmien vahvaan yhteistyöhön mm. suunnittelun merkeissä.

esimerkki tilojen käytöstä

aika	maanantai	tiistai	keskiviikko	torstai	perjantai	lauantai	sunnuntai
8.00.-9.30.	1.opetuserä	opetustunnit	opetustunnit	opetustunnit	opetustunnit	liikuntaa	liikuntaa
9.30.-9.45.	tauko	tauko	tauko	tauko	tauko	liikuntaa	liikuntaa
9.45.-11.15.	2.opetuserä	ruokailut joustavasti	opetustunnit	opetustunnit	opetustunnit	asukas-tapaamisia	asukas-tapaamisia
11.15.-12.00.	PITKÄ VÄLITUNTI ruokailut joustavasti	tauko yt-aika	kuulutukset kiva-koulu verso	ohjatut ulkolii-kuntaleikit ja salituokiot	tanssi- ja taidetapa	taiteen peruspetusta kokouksia	taiteen peruspetusta kokouksia
12.00.-13.30.	3.opetuserä ip-toiminta	opetustunnit ip-toiminta	opetustunnit ip-toiminta	opetustunnit ip-toiminta	opetustunnit ip-toiminta	taiteen peruspetusta kokouksia	taiteen peruspetusta kokouksia
13.30.-14.00	välitunti välipala	välitunti-info läksykerho	läksykerho oppilaskunta tukioppilaat	läksykerho	läksykerho	taiteen peruspetusta salivuoroja	taiteen peruspetusta salivuoroja
14.00.-15.30.	4.opetuserä	pääosin yläkoulu	koulukerhot	kuvataidekoulu	musiikkiopisto	asukasilta	viikonloppuleiri
15.30.-24.00	iltakäyttö	iltakäyttö	iltakäyttö	iltakäyttö	iltakäyttö	asukasilta	viikonloppuleiri

Palvelukeskuksen toiminta jakautuu eri vuorokaudenajoille luontevasti eri toimijoiden tarjoamien palveluiden mukaisesti. Vahtimestarin roolina on toimia aulaisäntänä tai -emäntänä, mikä mahdollistaa alueellisen aktiivisuuden ja monitoimitalon avoimuuden. Tilavaraus järjestetään joustavasti ja helposti saavutettavasti. Toimintaa aktivoidaan koulujen loma-aikoina.

Koulupäivän rakenteen avulla järjestetään kasvatusta ja opetusta tukevaa toimintaa myös päivän aikana moniammatillisena yhteistyönä talon sisällä sekä ulkopuolisten toimijoiden avulla. Aurinkokiven henkilökunnan lisäksi talossa toimintaa järjestävät monet muut yhteisöt, seurakunta ja järjestöt. Koulupäivän aikainen ja sen jälkeinen toiminta lapsille ja nuorille lisää tilojen käyttöastetta ja luo lisää mahdollisuuksia harrastaa sekä oppia ja osoittaa osaamistaan myös vapaa-aikana.

Koulupäivän jälkeen talo avautuu eri toimijoille, joita ovat esimerkiksi kulttuurialan yhdistykset, liikuntaseurat, nuorisoyhdistykset, aluejärjestöt ja senioriyhdistykset. Palvelukeskuksen tapahtumista ja tarjonnasta tiedotetaan nettisivuilla, joista näkyvät myös tilavaraustiedot. Yhteistoimintaa suunnitellaan lähialueen muiden toimijoiden kanssa (mahd. tulevaisuudessa vuosina naapurissa esim. seurakunnan tilat, aluekirjasto-/aluekulttuurikeskus, kauppakeskus, liikuntapalveluita).

6. Palvelukeskuksen henkilöstö

Palvelukeskuksen henkilöstön rekrytointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Päiväkodin ja koulun henkilökunta rekrytoidaan yhteistyönä siten, että haastattelijoina toimivat yhdessä päiväkodin johtaja ja koulun rehtori.

Aurinkokiven kaikki työntekijät ovat palvelukeskuksen ja toimialojen tasa-arvoisia työntekijöitä. Yhdessä tekeminen, yhteisöllisyys ja joustavuus ovat hallinnollisten ratkaisujen pohjana. Palvelukeskuksen hallintoa keskitetään soveltuvin osin.

Palvelukeskuksen henkilöstön yhteistoimintaa ja moniammatillisuutta tuetaan tiimirakenteella sekä toiminnoin, joissa koko talon toimijat saatetaan yhteen suunnittelua ja arviointia varten. Hallinto- ja suunnittelutilojen keskittämällä saavutetaan niin ikään synergiaetuja ja päivittäinen luonteva kanssakäyminen työntekijöiden välillä. Myös tukipalveluiden kuten oppilashuollon tilat on keskitetty hallintotilojen yhteyteen.

Opetus- ja kasvatustyötä tehdään pääsääntöisesti samanaikaisopetuksena ja eri toimijoista rakentuvissa tiimeissä, jolloin arjen toimivuus, tehokkuus ja taloudellisuus paranevat. Lapsella ja nuorella on useita tuttuja ja turvallisia aikuisia tukena arjessa, aamusta iltaan. Henkilökunnan yhteiskäyttö turvaa tutun aikuisen läsnäolon myös poissaolojen yhteydessä. Palvelukeskuksen henkilöstö on vahvasti sitoutunut yhteisöllisyyteen ja tiimityöhön kaikessa toiminnassaan. Vahtimestarin työkuva ja työnjako suunnitellaan johtajan kanssa palvelemaan myös talon ulkopuolista käyttöä joustavasti.

Aurinkokiven palvelukeskuksen käynnistysvaiheen suunnittelussa ja toteutuksessa on tärkeää, että jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa mukana on talon toimintatapoihin sitoutunut henkilökunta, mikä on huomioitava rekrytointivaiheessa. Henkilökunnan kouluttamisesta ja toimintakulttuuriin sitouttamisesta huolehditaan ennen toiminnan aloittamista.

7. Muita huomioita

Pedagoginen työryhmä on vierailut useammassa kohteessa ja tehnyt erilaisia huomioita. Työryhmä toivoo, että lasten ja nuorten tuottamaa taidetta esitellään rakennuksen tiloissa mahdollisimman paljon. Lasten ja nuorten töiden näkyminen luo tuttuutta ja tuo esille heidän osaamistaan. Esimerkiksi Kanniston koulussa on hyvin toimivat vitriinit ruokalan yhteydessä, jossa voidaan esitellä vaihtuvien teemojen lasten ja nuorten taidetta tai laittaa esille erilaisia teemoja. Vitriinit ovat turva-

lasia ja niiden sisältöä voidaan tarkastella eri suunnista. Käytävillä voi olla akustiikkalevyjä seinissä, johon voidaan kiinnittää oppilaiden töitä; samanaikaisesti edistetään rauhallista työympäristöä ja mahdollistetaan taiteen esittely.

Työryhmä esittää, että palvelukeskuksen joidenkin käytävien seiniin tai liikuntasaliin sijoitetaan matalalla olevia kiipeilyseiniä. Kiipeilyä voidaan toteuttaa ns. boulderointina sivusuunnassa eikä tarvita varsinaisia korkealle ulottuvia seiniä, joita ei ilman kiipeilyturvavarusteita voida käyttää. Liikuntasalia voi käyttää kolmekin opetusryhmää yhtä aikaa, joten salin jakoseinän tulee olla riittävästi ääntä eristävää materiaalia ja sitä tulee voida helposti liikuttaa. Liikuntasalissa tulee olla kokoonaitettava peiliseinä, jolloin tanssin opetus ja muu luova liikunta mahdollistuu. Liikuntasaleissa puinen lattia oli huomattavasti äänekkäämpi kuin muut materiaalit. Pedagoginen työryhmä esittää käytettäväksi joustavaa lattiapintamateriaalia. Sähkökaapit ja vastaavat rakenteet tulee suojata riittävästi tapaturmien ehkäisemiseksi.

Aurinkokiven kiinteistön irtaimiston hankinta tulee hoitaa keskitetysti. Suositellaan selvittettäväksi hankintakeskuksen mahdollisuus kokonaisvaltaiseen kalustamiseen/sisustussuunnitteluun. Selkeintä on, että talon kalustus hoidetaan talon yhteisestä budjetista. On syytä kiinnittää huomiota koko talon yhdenmukaiseen kalustamiseen siten, että kalusteet ovat siirreltävässä tarpeen mukaan tilasta toiseen.

Lasten työtuolien tulee olla muuntuvia eri tarkoituksiin ja niitä tulee voida säädellä, jotta opetustiloja voivat käyttää eri-ikäiset toimijat. Hyvä ergonomia on ennaltaehkäisevää terveydenhoitoa. Vantaalla Lipunkantajan päiväkotii oli valittu lasten tuolit, joissa myös aikuinen pystyi istumaan ja tuoleja saatiin varioitua hyvin eri-ikäisille lapsille, syöttötuolista käsinojallisiin ja nojattomiin tuoleihin. Neuvotteluhuoneiden tuolit voivat olla työtuolimallisia hyvän ergonomian edistämiseksi. Pedagoginen työryhmä ei näe pulpetteja tarkoituksenmukaisina, vaan opetustiloissa on käytössä eri tavoin yhdisteltäviä pöytiä ja lapsille on kotiluokissa lokerikot tai laatikot, joissa tavaroita voidaan säilyttää. Esimerkiksi Oulussa Metsokankaan koulussa oli kahteen yhdistettävän opetustilan seiniin integroitu iso hyllystö, jossa lapsilla oli omat laatikot. Metsokankaan koulussa lasten työpöydät olivat riittävän korkeita, jotta aikuinen voi seurata lasten työskentelyä omalta tasoltaan, ei ylhäältä alas. Näin aikuisten ergonomia paranee huomattavasti. Useassa vierailukohteessa opettajan pöytä oli turhan iso ja sijoitettuna opetustilan eteen. Opettajan työpisteen tulee olla liikuteltava, jotta se voidaan sijoittaa pedagogisesti tarkoituksenmukaiseen paikkaan. Kun kaksi opetustilaa yhdistetään, tulee kaksi opettajan työpistettä voida sijoittaa esimerkiksi keskelle opetustilaa. Opetustilojen älytaulut voidaan sijoittaa sivuseinille, jotta ne ovat paremmin hyödynnettävissä kun kaksi opetustilaa yhdistetään.

Hallinnon työtilat sijoitetaan toistensa viereen palvelukeskuksen yhteisen henkilöstötilan yhteyteen. Näin hallinnon henkilöstön on helppo työskennellä yhdessä ja työskentely tehostuu. Palvelukeskuksen sihteerin huoneeseen tulee saada palvelutiski. Hallinnon huoneista tulee voida liikkua väliovien kautta tilasta toiseen.

Pedagoginen työryhmä esittää, että käytävätilat, soluaulat ja eteiset ovat riittävän tilavia, jotta tiloihin ei muodostu ruuhkaa ja niissä on turvallista viettää aikaa opetustuokioiden välissä. Eteistilojen käyttö on hyvä aikatauluttaa, jotta useammat toimijaryhmät voivat liikkua sujuvasti sisään ja ulos. Auloihin ja soluihin sijoitettavat elektroniset infotaulut kertovat lapsille ja vierailijoille, mitä talossa tapahtuu. Lisäksi varhaiskasvatuksen tiloihin tarvitaan lokeronaulakoita, kuivauskaappi, tilava kuraeteinen kengille ja kuravaatteille.

Pedagoginen työryhmä esittää kiinnitettäväksi erityistä huomiota valaistukseen. Pieniä liikuteltavia valopisteitä tulee olla esim. ateljeetilassa sekä luonnontieteen ja tekstiilityön luokissa. Tiloissa tulee olla mahdollisuus luonnonvalon hyödyntämiseen (energiansäästö). Lisäksi valokatkaisijoiden tulee mahdollistaa valojen määrän säätely tiloissa kulloisenkin tarpeen mukaan.

Aurinkokivessä toiminnallisuuteen panostetaan myös oppimateriaalien valinnassa. Esi- ja alkuopetuksen solussa lapsille tarjotaan kattava valikoima oppimislejää, leikkivälineitä ja ikätasoon sopivaa sekä toimintaa tulevaa teknologiavälineistöä. Välineitä ei tarvita useita, jos niille on hyvät kuljetuskärryt. Aurinkokiven palvelukeskuksen suuren toimijamäärän vuoksi soluissa tulee olla tarpeeksi kaappi- ja varastotilaa. Jokaisella toimijalla tulee olla tarpeiden mukaan esimerkiksi pieniä ja isompia lukollisia kaappeja.

8. Palvelukonsepti

Palvelukonsepti tarkoittaa yhteisen käsityksen luomista tarjottavista palveluista.

- 1) Aurinkokivi on luova, yhteisöllinen ja kestävän kehityksen periaatteet huomioiva monipuolinen palveluympäristö.
- 2) Palvelukeskus käyttää resursseja järkevästi yhteistä hyvinvointia parantaen ja edistää kuntalaisten aktiivisuutta ja osallisuutta.
- 3) Aurinkokiven palvelukonseptin tavoitteena on, että palvelukeskuksen tiloja käytetään joustavasti ja tehokkaasti eri toimialojen sekä asukkaiden tarpeiden mukaan.

8.1 Palvelukonseptin ohjaus- ja työryhmät

Ohjausryhmä:

Askola-Vehviläinen Sole, varhaiskasvatuksen johtaja
Kalo Ilkka, perusopetuksen johtaja
Larkio Annukka, kulttuurijohtaja
Ruponen Arja, palvelupäällikkö
Tanninen Eila, talous- ja hallintojohtaja
Wallenius Pekka, tilakeskusjohtaja

Tiina Hotinen, päiväkodinjohtaja; puheenjohtaja
Jane Majanen, rehtori; sihteeri

Työryhmä:

Hotinen Tiina, päiväkodinjohtaja
Lehmusvaara Virpi, rehtori 31.7.12 asti
Majanen Jane, rehtori 1.8.12 alkaen
Wallenius Pekka, tilakeskusjohtaja

Muut työskentelyyn osallistuneet:

Kurki Aimo, toimistoarkkitehti
Riehungangas Päivi, suunnittelija
Salo Pasi, kiinteistöjohtaja va.
Tanner Ritva, rakennuttaja-arkkitehti

9. Palvelukeskuksen hallintomalli

Palvelukeskuksen hallinto voidaan järjestää eri tavoin resursseista ja tavoitteiden painotuksista riippuen. Aluksi tarkasteltavana oli kuusi erilaista mallia, joista palvelukonseptin ohjaus- ja työryhmät ovat valinneet kolme eri hallintomallivaihtoehtoa tarkempaan tarkasteluun. Näissä malleissa talonjohtajuus on ratkaistu eri tavalla. Kahdessa mallissa kiinteistökohteen johtaminen ja taloushallinto on järjestetty ns. perinteiseen tapaan tilakeskuksen ja käyttäjätoimialojen välillä. Kolmannessa ns. tulosityksikkömallissa on myös näille osa-alueille esitetty vaihtoehtoinen ratkaisu.

Kaikille hallintomalleille on yhteistä toimintayksikölle perustettava ohjausryhmä ja johtoryhmä.

Ohjausryhmä

Palvelukeskuksen toiminnan ja talouden kokonaisohjauksesta vastaa toimintayksikölle perustettava ohjausryhmä. Tällä ohjausryhmällä voi olla johdettavanaan myös muita vastaavia toimintayksiköitä. Ohjausryhmä kokoontuu määräajoin kaupungin strategiatyön ja taloussuunnittelun vuosikelloon sovitettuna.

Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii vuosittain vaihtuen sivistystoimen, sosiaali- ja terveystoimen, keskushallinnon sekä maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja tai hänen nimeämänsä henkilö.

Ohjausryhmään kuuluu puheenjohtajan ja Aurinkokiven talonjohtajan lisäksi toimialojen nimeämät tulosaluejohtajat; sivistystoimelta kaksi ja muilta toimialoilta yksi johtaja, jolloin ohjausryhmään kuuluu yhteensä seitsemän henkilöä. Talonjohtaja toimii ohjausryhmän sihteerinä.

Ohjausryhmä	1) hyväksyy palvelukeskuksen talousarvion 2) asettaa tavoitteet toiminnalle toimikausittain 3) arvioi toimintaa.
-------------	--

Johtoryhmä

Johtaminen perustuu laadukkaaseen johtoryhmätyöskentelyyn ja talon johtoryhmä määrittää talon yhteistä toimintaa. Johtoryhmään kuuluvat talonjohtaja (pj.) sekä edustajat perusopetuksesta (koulun rehtori), varhaiskasvatuksesta (päiväkodinjohtaja), ennaltaehkäisevistä palveluista (neuvolapalveluiden esimies), vapaa-ajanpalveluista (musiikkiopisto, kuvataidekoulu ja kulttuuripalvelut) tilakeskuksesta ja toimitilapalveluista (siivous-, ateriala- ja vahtimestaripalvelut). Sihteerinä toimii kiertävästi joku johtoryhmän jäsen.

Johtoryhmä	1) valmistelee palvelukeskuksen talousarvion 2) suunnittelee talon yhteistä toimintaa 3) suunnittelee yhteistoimintaa ja laatii yhteisiä sopimuksia 4) suunnittelee ja sopii tilojen tehokkaan yhteiskäytön 5) toimii talonjohtajan apuna kiinteistön tilojen markkinoinnissa ja järjestettäessä ympäristön asukkaille erilaista toimintaa.
------------	---

Peruspalvelujen toimintaa ohjaavat asianomaiset tulosalueet, joten toiminnasta vastaavat em. tulosaluejohtajat.

9.1 Hallintomallivaihtoehto 1; kiertävä talonjohtajuus

Palvelukeskukselle valitaan määrääjäksi (2-3 vuotta) talonjohtaja, joka johtaa keskuksen johtoryhmää, vastaa tilojen hallinnasta, kolmannelta sektorista ja alueen asukkaiden sekä alueen muiden palvelutuottajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Palvelukeskuksella ei ole yhteistä budjettia.

Palvelukeskuksen johtajana toimivat vuorotellen neuvolapalveluiden esimies, päiväkodinjohtaja, koulun rehtori tai vapaa-ajan palveluiden osoittama henkilö. Talonjohtajuudesta voi kuitenkin kieltäytyä perustellusta syystä, esimerkiksi hallinnon resurssin vähyyden vuoksi. Talonjohtajan toimipaikka tulee Aurinkokiveen.

Palvelukeskuksen johtaja vapautetaan erikseen sovitusti joistakin tehtävistä ja hän saa lisää hallinnon resursseja substanssialueelle; esimerkiksi koululle apulaisrehtori (ovo tai virka)/ päiväkodille varajohtaja, jolle on selkeästi varattu hallinnon aikaa.

Taulukko 9.1 Hallintomallin 1 SWOT-analyysi:

vahvuudet • kaikki toimijat ovat tasapuolisessa asemassa toisiinsa nähden (kiertävä johtajuus) • johtaminen laaja-alaisesti, kun on erilaisia osaamista • hallinnon osalta edullisin vaihtoehto • talonjohtaja lähinnä käytännön toimintaa	heikkoudet • määräaikaisuus asettaa omat haasteensa laadukkaalle johtamiselle, johtajan vaihtuminen vaikuttaa henkilökuntaan ja toimintaa • ennaltaehkäisevien palvelujen esimiehen (neuvola) toimiminen talonjohtajana ei ole realistinen vaihtoehto nykyisillä resursseilla • toimijoilla omat budjetit, talonjohtajalla ei taloudellista valtaa/vastuuta
mahdollisuudet • hyvä osaamisen jakaminen	uhat • ei löydy halukkuutta toimia talonjohtajana • talonjohtajan tehtävät hoidettava oman toimen ohella (liian suuri työmäärä) • ennaltaehkäisevän palvelujen esimiehen vapauttaminen jostain tehtävästä hankalaa • määräajoin vaihtuvan johtajan tekemät toimintatapojen muutokset voivat rasittaa henkilökuntaa • pitäydytään vanhoissa toimintamalleissa ilman, että uudesta mallista syntyy mitään lisäarvoa

9.2 Hallintomallivaihtoehto 2; vakinainen talonjohtajuus

Palvelukeskukselle valitaan vakinaiseen tehtävään talonjohtaja, joka johtaa palvelukeskuksen toimintaa, toimii johtoryhmän puheenjohtajana, vastaa tilojen hallinnasta, kolmannesta sektorista ja alueen asukkaiden sekä alueen muiden palvelutuottajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä sekä osittain yhteisestä budjetista. Palvelukeskuksen yhteisessä budjetissa on palvelukeskuksen yhteisiin toimintoihin, kuten talon puhtaus- ja vahtimestaripalveluihin sekä muihin keskuksen tukitoimintoihin liittyvät määrärahat. Toimialojen palvelut ja vuokratkustannukset on budjetoitu perinteiseen tapaan kunkin toimialan omiin talousarvioihin. Lisäksi talonjohtajalla on erikseen määriteltyjä Kivistön alueen kehittämiseen liittyviä vastuualueita ja tehtäviä.

Talonjohtajalla tulee olla mahdollisimman laaja-alaista kokemusta ja osaamista kunnallisten palveluiden järjestämisestä. Talonjohtaja toimii markkinointi- ja myyntivastuussa tilojen ulkopuolisen käytön osalta. Hänen tulee rakentaa poikkihallinnollisia verkostoja ja omata hyvät yhteistyötaidot.

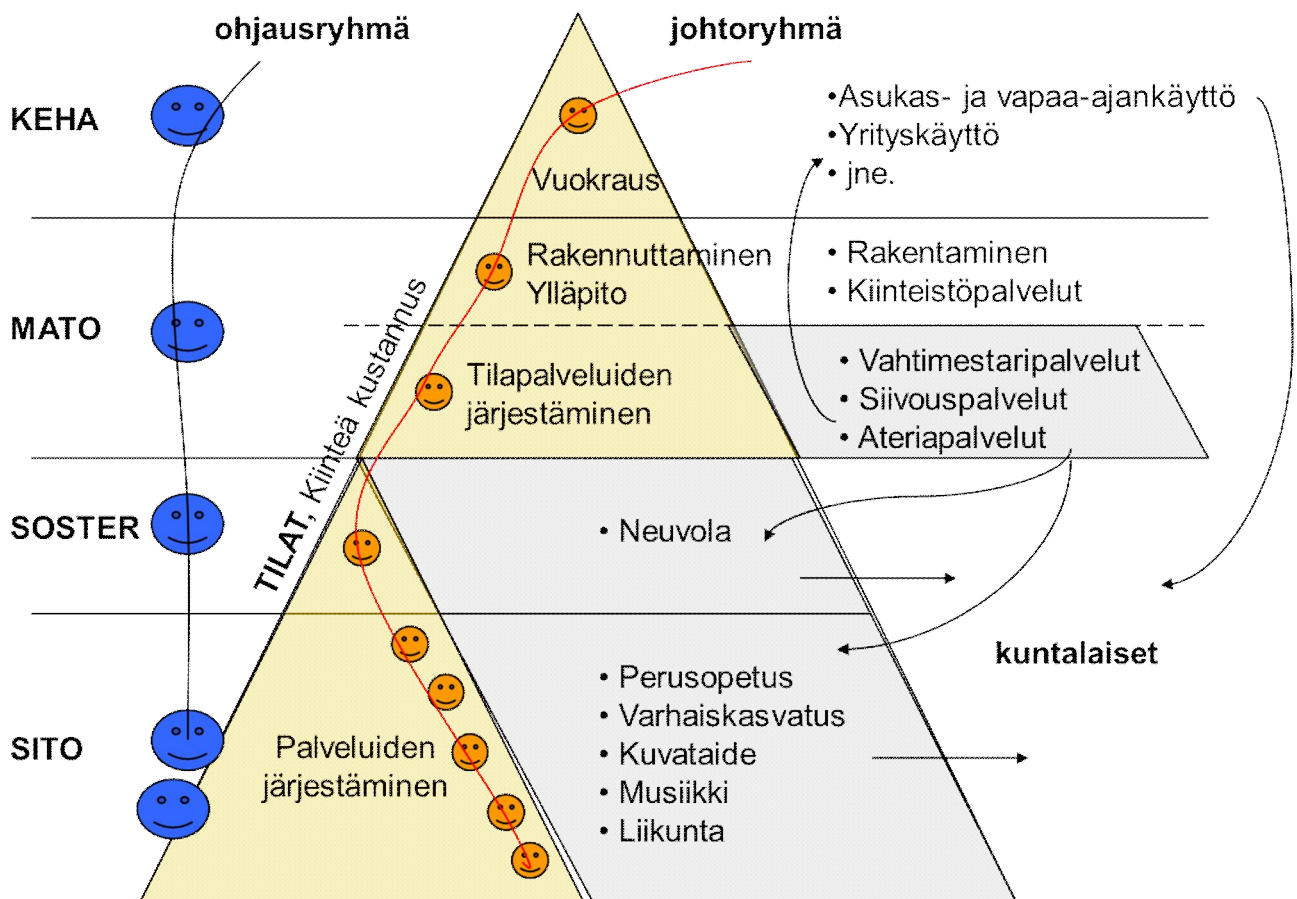
Taulukko 9.2 Hallintomallin 2 SWOT-analyysi:

vahvuudet • sitoutuneisuus, kun talonjohtajan tehtävä on vakinainen • vahva johtoryhmä, jolla selkeä puheenjohtaja ja tehtävä • vahva panostus käynnistysvaiheeseen • talonjohtaja lähellä käytännön toimintaa • kehittämiseen enemmän aikaa ja mahdollisuuksia	heikkoudet • toimijoilla omat budjetit, talonjohtajalla ei taloudellista valtaa/vastuuta • talonjohtajan tehtävien riittävyys kokopäivävirkaan/toimeen käynnistysvaiheen jälkeen • talonjohtajan asema toimialoihin nähden epäselvä riippuen siitä, mille toimialalle vakanssi sijoittuu
mahdollisuudet • uudenlainen toimintaympäristö voi olla houkutteleva uusille työntekijöille • johtajan mahdollisuudet verkottua laajemmin Kivistön alueen muiden toimijoiden kanssa ja kehittää aluetta • erillinen talonjohtaja voisi toimia samanaikaisesti myös muissa vastaavissa toimintayksiköissä	uhat • sellaisen talonjohtajan löytyminen, jolla osaamista mahdollisimman monista eri osa-alueista • palvelukonseptin sisäistäminen (esim. perinteisesti rehtori vastannut kaikesta toiminnasta); toimintakulttuurin muutos

9.3 Hallintomallivaihtoehto 3; Aurinkokivi-tulosityksikkö

Aurinkokiven toiminta aloitetaan pilottina (esimerkiksi kolmen vuoden ajanjakso), joten tarkoitusta varten ei perusteta yhtiötä vaan toimintayksikkö sijoitetaan hallinnollisesti ja talousarviorakenteen mukaisesti konsernihallintoon. Pilottijakson aikana toimintaa seurataan ja arvioidaan. Mikäli pilottijakson jälkeen päätetään palauttaa toiminta eri toimialoille, puretaan ohjausryhmä ja talousarviorakenne ennen toiminnan alkamista sopimuksella sovitulla tavalla.

Tilojen toteutuksesta, hallinnoinnista ja ylläpidosta vastaa Aurinkokivi-tulosityksikkö. Tulosityksikkö sijoittuu Vantaan kaupungin organisaatiossa konserni- tai keskushallintoon. Tulosityksikkö perustetaan ennen hankkeen varsinaisen suunnittelu- ja toteutusvaiheen aloitusta, jolloin tulosityksikkö voi vastata hankkeen toteutuksesta ja ylläpidosta elinkaaritoteutuksena. Ylläpidon rahoitus varmistetaan jo investointirahoitusta koskevan päätöksenteon yhteydessä, jolloin sekä investointi- että ylläpidon rahoitus merkitään ko. tulosityksikön kustannuspaikkaan. Kaupungin sisäinen elinkaarisopimus tehdään esim. 20 vuodeksi. Elinkaarisopimus sisältää pääkäyttäjien osalta tilojen käyttösitoumuksen vastaavaksi ajaksi.

Kuva 9.3a Tulosityksikkömuotoinen hallintomalli.

Aurinkokivi-tulosityksikölle kuuluu

- palvelukeskuksen toteutussuunnittelu ja rakennuttaminen
- tilojen osoittaminen toimialojen käyttöön ja ulosvuokraus
- isännöinti ja kiinteistöön liittyvä taloushallinto
- kiinteistön kunnossapidon ja kunnonhallinta

- kiinteistön hoidon ja huollon järjestäminen
- tilojen korjaus- ja muutostöiden järjestäminen.

Aurinkokiven palvelukeskuksen toimijoiden vastuulle kuuluu palveluiden järjestäminen. Talonjohtaja voi tilata tukipalveluita, esim. ateria-, siivous- tai vahtimestaripalveluita, palveluntuottajilta. Hänen on mahdollista tilata palveluita myös ulkopuolisilta tahoilta. Palvelukeskuksessa toimivat ulkopuoliset tilojen käyttäjät voivat ostaa palveluita aurinkokiven palveluntuottajilta (esim. avoimen päiväkodin asiakkaat voivat ostaa ruokapalveluita palveluntuottajalta) tai palvelukeskuksen omat toimijat voivat tilata tiettyjä palveluita toisiltaan erillisveloituksella. Toiminnoille määritellään kokonaiskustannukset, joista muodostuu palvelukeskuksen kiinteä tilakustannus riippumatta siitä, onko tiloilla käyttäjiä vai ei. Kaikki toimialojen ja ulkopuolisten tilojen käyttäjien tai palveluntuottajien kustannukset ovat ko. toimialan tai ulkopuolisen tahon taseessa.

Talo toimii nettobudjetointiyksikkönä. Nettobudjetointiyksikkö sijoitetaan konsernihallinnon alaisuuteen. Yksikön budjettiin sisällytetään tilojen vuokramenot ja – tulot, kiinteistön investointi- ja ylläpitomenot (tilahallinto, rakentaminen, kunnossapito, yleishoito, jätehuolto, ulkoalueiden hoito, laitteiden huolto, lämmitys, sähkö ja vesi), vahtimestari- ja puhtauspalvelujen menot ja tulot sekä talonjohtajan henkilöstömenot. Kaikki talossa toimijat maksavat vuokraa käytön mukaan käyttämisestä ns. tilakustannuksina. Kaupungin peruspalveluille vuokra lasketaan sisäisen vuokran periaatteita noudattaen ja ulkopuolisille vuokra määritellään tapauskohtaisesti erikseen kaupungin ulosvuokrauksen periaatteita noudattaen. Talon peruspalveluiden henkilöstö- ja muut käyttömenot kuuluvat tulosalueen talousarvioon (esim. päiväkodin henkilöstökulut kuuluvat varhaiskasvatukselle). Näin ollen talon budjettiin nämä ns. toimintamenot eivät sisälly. Ateriapalvelut toimivat peruspalvelujen tapaan samalla periaatteella omalla budjetillaan, jolloin tulot kerätään suoraan ateriapalvelujen käyttäjiltä ja palveluntuottaja maksaa tiloistaan vuokraa Aurinkokivi-tulosityksikölle kaupunkitasoisia linjauksia noudattaen.

Kaupungin toimialojen järjestämät peruspalvelut ovat etusijalla tiloja jaettaessa. Palvelukeskuksessa toimijat maksavat tiloista vuokraa ainoastaan todelliselta käyttöajalta. Tämän ajan ulkopuolelle jäävät jaksot on vuokrattavissa edelleen muuhun käyttöön edellyttäen, että toimijalle kuuluvan irtaimiston ja toimintaan liittyvien erityisvarusteiden hallinta sekä tilojen puhtaanapito saadaan järjestettyä kaikkia osapuolia tyydyttävällä tavalla. Mikäli tämä ei ole mahdollista (esim. neuvolatoiminta), tulee ko. tilat vuokrattavaksi ympärivuorokautisesti yhdelle toimijalle. Tulosityksikölle syntyy intressi toimijoiden hankkimiselle ja tilojen monikäyttöisyyden lisäämiseen, sillä kaikki vuokratulot tulevat tulosityksikölle tuloina ja toisaalta tyhjillään olevien tilojen kustannukset jäävät tulosityksikön maksettavaksi.

Palvelukeskukselle valitaan määräaikaiseen (esim. kolmen vuoden/pilotin ajaksi) tehtävään talonjohtaja, joka johtaa palvelukeskuksen toimintaa, toimii johtoryhmän puheenjohtajana, vastaa tilojen hallinnasta, kolmannesta sektorista ja alueen asukkaiden sekä alueen muiden palveluntuottajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja palvelukeskuksen yhteisestä budjetista. Lisäksi talonjohtajalla on erikseen määriteltäviä Kivistön kehittämiseen liittyviä vastuualueita.

Talonjohtajalla tulee olla soveltuva ylempi korkeakoulututkinto sekä mahdollisimman laaja-alaista kokemusta ja osaamista johtamisesta. Talonjohtaja vastaa tilojen käytöstä sekä toimii markkinointi- ja myyntivastuussa tilojen ulkopuolisen käytön osalta. Hänen tulee rakentaa poikkihallinnollisia verkostoja ja omata hyvät yhteistyötaidot. Aurinkokiven tulosityksikkö tulisi olla perustettuna 1.1.2014 ja talonjohtaja rekrytoituna mahdollisimman aikaisessa vaiheessa suhteessa rakennuksen valmistumisaikatauluun. Talonjohtaja sijoittuu keskushallintoon edustaen näin parhaiten koko kau-

punkikonsernia ja ajaen sen yhteisiä etuja. Talonjohtajalla voi olla johdettavaan myös muita vastaavia toimintayksiköitä.

Keskushallinnon alaisuudessa talonjohtaja pystyy tarjoamaan tiloja joustavasti, tehokkaasti ja tasapuolisesti kaikkien toimialojen sekä erityisesti alueen asukkaiden tarpeisiin. Talonjohtaja voi käyttää järkevästi yhteisiä resursseja Kivistön yhteistä hyvinvointia parantaen ja kuntalaisten aktiivisuutta ja osallisuutta edistäen. Keskushallinnossa talonjohtaja voi parhaiten hallita kaikki toimitilat kattavan kokonaisuuden ja yhteistoimintaa on helppo suunnitella lähialueen muiden toimijoiden kanssa.

Taulukko 9.3b Hallintomallin 3 SWOT-analyysi:

vahvuudet • sitoutuneisuus, kun talonjohtajan tehtävä on vakinainen • talonjohtajalla selkeä asema, vastuut ja velvoitteet • kaikilla toimijoilla on parhaat mahdollisuudet keskittyä omaan perustehtävään • toimintayksiköllä ja talonjohtajalla oma budjetti tila-asioissa	heikkoudet • palvelukonseptin sisäistäminen • vähäinen kokemus elinkaaritoteutuksista • talonjohtajan rooli painottuu kiinteistöjohtamiseen pedagogisen johtajuuden sijaan • toimijoilla on omat budjetit
mahdollisuudet • uudenlainen toimintaympäristö voi olla houkutteleva uusille työntekijöille • johtajan mahdollisuudet verkottua laajemmin Kivistön alueen muiden toimijoiden kanssa ja kehittää aluetta • mahdollisuus kokeilla ja innovoida jotain uutta • palvelukeskuksen toimintaedellytykset turvattu pitkällä tähtäimellä (elinkaari-malli) • säästöt omassa budjetissa voidaan kohdentaa käyttäjien eduksi	uhat • sellaisen talonjohtajan löytyminen, jolla osaamista mahdollisimman monista eri osa-alueista • talonjohtajan tehtävien riittävyys kokopäivävirkaan/toimeen käynnistysvaiheen jälkeen • kielteinen suhtautuminen uudenlaiseen malliin; toimintakulttuurin muutos liian suuri • päätöksenteko viivästyy, jolloin hankkeen aikataulu vaarantuu • palvelujen eriarvoisuus kaupunkitasolla verrattuna muihin toimintayksiköihin

10. Aurinkokiven palvelukonsepti ja hallintomallin valinta

Palvelukonseptin ohjausryhmä ja työryhmä esittää, että Aurinkokivi-hanke ja palvelut toteutetaan tämän palvelukonseptikuvauksen mukaisesti. Palvelukeskukselle perustetaan ohjausryhmä ja johtoryhmä palvelukonseptiin liittyvän hallintomalliesityksen mukaisesti. Ohjausryhmä ja työryhmä esittävät lisäksi, että palvelukeskukselle nimetään vakinainen talonjohtaja hallintomallivaihtoehdon 3 edellyttämällä tavalla. Kiertävään talonjohtajuuteen (hallintomalli 1) perustuvaa hallintomallia ei pidetä palvelukeskuksen toiminnan ja sen kehittämisen kannalta riittävänä. Oman toimen ohella palvelukeskuksen johtaminen ja peruspalveluista vastaaminen nähdään resurssien riittämättömyyden vuoksi liian suurena riskinä. Hallintomallissa 2 talonjohtajalle on vaikea saada riittävä taloudellinen valta ja vastuu sekä tätä tukeva asema kaupungin organisaatiossa.

Kiinteistön ja tilojen elinkaaren hallinnan kannalta hallintomalli 3 on suositeltavin vaihtoehto. Hallintomalli saadaan myös taloudellisesti perusteltua, kun toiminnan ja tilojen käytön ohjauksesta sekä kiinteistönpidon koordinoinnista saavutettavat taloudelliset tuotot muodostuvat lisäresurssien (talonjohtajan palkka) kustannuksia suuremmiksi.

Koska hallintomalli 3 on uudenlainen, talon toiminta aloitetaan pilottina (esim. kolmen vuoden ajanjakso). Pilottijakson aikana toimintaan seurataan ja arvioidaan ja mikäli hallintomalli 3 osoittautuu toimivaksi, on se mahdollista monistaa myös muihin tuleviin kaupungin hankkeisiin. Jos malli osoittautuu toimimattomaksi, puretaan talonjohtajajärjestelmä.

11. Sanasto

eheyttäminen Jäsentynyt tietovarasto on helpompi omaksua, kun ensin hahmotetaan laaja kokonaisuus, jota sitten eritellään pienempiin osa-alueisiin. Tavoitteet koskevat useita oppiaineita ja tarkoituksena on laajempien kokonaisuuksien muodostaminen ajattelun avulla eikä vain ulkoa muistamalla. Opetus on tarkoitettu käyttöön erilaisissa elämäntilanteissa ja ongelmanratkaisutilanteissa.

eriyttäminen Opetuksen eriyttäminen on ensisijainen keino huomioida tukea tarvitseva tai eri tavalla oppiva oppilas. Tämä tarkoittaa, että opettaja huomioi oppilaiden erilaiset oppimisedellytykset joustamalla opetustaan yleisopetuksen opetussuunnitelmassa määriteltujen tavoitteiden rajoissa. Eriyttämisellä voidaan tarkoittaa myös haastavampien tehtävien tarjoamista oppilaalle, joka etenee opinnoissaan ripeämmin.

Eriyttäminen voi oppiaineesta riippuen kohdistua esimerkiksi työtapoihin, opetuksen sisältöihin, opetusryhmien kokoon, opetusmenetelmiin ja opetusmateriaaleihin. Esimerkiksi matematiikassa voi olla käytössä erilaisia konkreettisia ja selkeyttäviä apuvälineitä tai joku oppilas voi hyötyä erilaisesta oppimateriaalista, jossa asiat esitetään hänelle sopivammin.

Eriyttämisessä on hyvä huomioida oppiaineen sisältöjen minimitavoitteet. Opetussuunnitelmassa on nähtävissä hyvä osaamisen rajat. Opetusta voi eriyttää myös käyttämällä siihen hetken enemmän aikaa, jolloin oppilaalla on paremmat mahdollisuudet ehtiä omaksua asia. Asian voi selittää havainnollisemmin, selkeämmin ja eri aistikanavia hyödyntäen.

ilmiökeskeinen/-pohjainen opetus Ilmiöpohjaisessa opetuksessa ja opiskelussa oppimisen lähtökohtana ovat kokonaisvaltaiset ilmiöt. Ilmiöitä tarkastellaan aidossa kontekstissa ja niihin liittyviä tietoja ja taitoja opetellaan oppiainerajat ylittäen. Lähtökohta poikkeaa perinteisestä oppiainejakoista koulukulttuurista, jossa usein opeteltavat asiat on hajotettu suhteellisen pieniksi ja irrallisiksi palasiksi.

joustavat ryhmittelyt Joustavassa ryhmittelyssä ryhmiä muodostetaan yhden tai useamman luokan oppilaista ja ryhmät perustuvat sen hetkiseen oppimisen tarpeeseen. Oppilaat ryhmitellään siten, että jokaiselle ryhmälle ja yksilölle saadaan mahdollisimman myönteinen oppimisympäristö ja oppimistilanne.

Oppilaita voidaan ryhmitellä erilaisin perustein. Yksi ryhmittelyjen peruste on oppilaan osaaminen ja taitotaso. Oppilaan sosiaaliset tarpeet, sosiaaliset taidot, sosiaaliset suhteet ja motivaatio vaikuttavat ryhmittelyihin. Käytettävissä olevat tilat sekä oppilaiden ja aikuisten määrä ovat ryhmittelyn kannalta oleellisia seikkoja.

12. Lähteet

Vantaan perusopetuksen toimenpideohjelma 2012-2015, sivistystoimi 2011

Johtoryhmä – yhteisöllistä johtamisosaamista, opas kouluille ja oppilaitoksille, sivistystoimi 2011

Aurinkokiven tarveselvitys

Pedagoginen suunnitteluryhmä: Tiina Hotinen päiväkodinjohtaja, Jane Majanen rehtori, Maiju Tykkyläinen opettaja-asiantuntija, (Minna Kinnunen opettaja-asiantuntija, Heikki Tynkkynen opettaja-asiantuntija,) Monna Relander musiikkiopiston rehtori, Tuuli Talvitie musiikkiopiston apulaisrehtori, Pirjo Tienhaara kuvataidekoulun rehtori, Asta Mellais sosiaali- ja terveystalouden suunnittelija, Teea Markkula ympäristöpäällikkö, Annukka Leutonen rehtori, Virpi Lehmusvaara suunnitteluaikainen rehtori 31.7.12 asti

Palvelukonseptin ohjausryhmä: Hotinen Tiina päiväkodinjohtaja; puheenjohtaja, Jane Majanen rehtori; sihteeri, Askola-Vehviläinen Sole varhaiskasvatuksen johtaja, Kalo Ilkka perusopetuksen johtaja, Larkio Annukka kulttuurijohtaja, Ruponen Arja palvelupäällikkö, Tanninen Eila talous- ja hallintojohtaja, Wallenius Pekka tilakeskusjohtaja

Palvelukonseptin työryhmä: Hotinen Tiina päiväkodinjohtaja, Lehmusvaara Virpi rehtori 31.7.12 asti, Majanen Jane rehtori 1.8.12 alkaen, Wallenius Pekka tilakeskusjohtaja

Vantaa